

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. De Dissolubilitate matrimonii consummati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

matura discretionē modum restaurandi consensus, & manifestandæ nullitatis Confessores expiscari fatagant: modum sufficientem si non inveniunt, rem Deo precibus comendent, & Ordinarium, vel ejus generalem Vicarium, vel viros doctos consulant (a).

CAPUT II.

De dissolubilitate matrimonii consummati.

Matrimonium consummatum, si & licite & valide initum fuerit, jure naturali esse indissolubile, cum Doctore Angelico *Supplem. quæst. 67. art. 2.* universa Theologorum corona docet: solutio enim ipsius repugnat divinæ institutioni, cum institutum sit ad significandam Christi cum Ecclesia unionem: hæc autem omnino indissolubilis est. Repugnat pariter ista solutio finibus matrimonii, legitimæ videlicet prolis susceptioni, convenienti ejusdem educationi, & fidei conjugum ipsorum conjunctioni. Matrimonium hoc non minus jure divino esse indissolubile, indicant illa Christi verba, quæ *cap. 19. Matthæi* leguntur.

(a) Si unquam, in his certe difficilimis casibus cautissime procedendum, nec proprio, licet docto, & perito, judicio facile fidendum: ubi enim summi, iique in disciplinis Theologicis versatissimi Viri difficultatem prorsus arduam fatentur, qua fronte illi, qui tribus vel quatuor annis Theologiæ addiscendæ operam navarunt, in danda resolutione aut faciles, aut pervicaces se ostendere præsumunt, ubi & propria & penitentis æterna salus tam graviter periclitatur?

leguntur: *Quod Deus conjunxit, homo non separet.* Id ipsum Paulus 1. Corinth. c. 7. attestatur. Denique jure Ecclesiastico firmari eandem indissolubilitatem, sacri canones satis aperte eloquuntur. Nulla proin humana potestas matrimonium consummatum solvere quoad vinculum potest; dictum est: *Solvere quoad vinculum.* Illud enim *quoad thorum solvi, & verum inter conjuges divortium ex gravibus causis ab Ecclesia institui posse constat.*

Utut vero tanta sit matrimonii consummati quoad vinculum indissolubilitas, a Deo tamen illud solvi posse non est dubium; licet enim Deus circa prima juris naturalis principia dispensare nequeat, eoquod oppositum illis sit intrinsece, & absolute malum, quod ab infinita justitia permitti non potest ut licitum: dispensare nihilominus valet circa secunda juris naturalis præcepta, ad quæ juxta divum Thomam matrimonii indissolubilitas pertinet. Non obest profecto facta jam mutua corporum traditio: quia cum Deus sit supremus, & absolutus omnium creaturarum, omniumque earundem jurium Dominus, conjugale jus, quod invicem in corpus alterius habent, ab ipsis auferre, & in alium transferre potest. Neque obstant mala alias ex ejusmodi solutione nasci solita: quia, cum infinitæ potestatis sit, ea omnia facile impedire aut omnino tollere potest. Quam parum vero Theologi ambigunt de potestate divina circa solvendum matrimonii etiam consummati vinculum, tam acriter disceptant, utrum vel quomodo Deus seu

in antiqua, seu in nova lege circa ejusmodi dissolutionem dispensaverit; in lege antiqua difficultatem inducere famosus ille repudii libellus videtur: in lege nova controversiam matrimonia infidelium ad fidem converforum ingerunt in casu, quo pars una in errore infidelitatis perseverat.

Quantum ad *primum*, quæritur, utrum, sicut Judæis polygamia in lege veteri ex Dei dispensatione fuit licita, sic etiam repudium ipsi licitum fuerit, ita, ut viris, uxoribusque repudiatis nova cum aliis connubia licite iniri poterint; Durandus, Scotus, Paludanus, Cajetanus, & Abulensis repudium Judæis non permittunt, sed etiam licitum fuisse arbitrantur: e contra Magister sententiarum, alique plurimi Doctores tenent, repudium Judæis numquam licuisse, sed ipsis impune solum fuisse permissum, ita, ut non a culpa, sed a pœna adulteris debita esset immunes (a).

Poste-

(a) Doctor Angelicus loco superius citato *art. 3.* circa hanc quæstionem problematice procedit. Super usum libelli repudii converforum a Judaismo ad Catholicam fidem *Benedictus XIV.* anno 1747. 16. *calend. Octob.* specialem Bullam: *Apostolici Ministerii munus*: edidit. In hac primo refert, quosdam Judæorum ad veram fidem converforum uxoribus in Judaismo persistentibus libellum repudii mittere; dein declarat, quod licet istud in lege veteri permissum fuisset, in nova tamen lege sit prohibitum: denique decernit, ut deinceps Judæi ad alias nuptias non transeant, nisi uxores in errore pertinaces pacifice cohabitare recusarint. Contrarium facientes severis pœnis mulctandos esse præcipit.

Posterior sententia satis fundate erui posse videtur ex responso Christi ad Phariseos, quod cap. 19. Matthæi sic legitur: Qui respondens ait eis: non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum & fœminam fecit eos? & dixit: Propter hoc dimittet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii, & dimittere? Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. Animadvertendum est dixisse Phariseos, Moyses mandavit, Christum autem dixisse Moyses permisit, tamquam minus malum, ut majus malum vitaretur, nempe uxoris occisio, quam uxoribus infensi mariti facile commisissent. Hoc quoque sensu permissum erat Judæis, ut extraneis fœnerarentur: Non fœneraberis fratri tuo, sed alieno. Sanctus Augustinus Christi verba explicans ait: Dictum est, quicumque dimiserit uxorem suam, det illi libellum repudii. Qui præcepit dari libellum repudii, non hoc præcepit, ut uxor dimittatur, sed ut dimittere volens det libellum repudii, ut iracundiam temerariam projicienti uxorem libelli cogitatio temperaret (lib. 1. de Serm. Dom. in monte cap. 14.). Eodem sensu dixit sanctus Hieronymus: Moyses libellum repudii dari jussit, non dissidium concedens, sed auferens homicidium.

Porro id ob graves tantum causas erat permissum. In Deuteronomio sic inquit Deus: *Si acceperit homo uxorem, & habuerit eam, & non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam sceditatem, scribat libellum repudii, & dabit in manu illius & dimittet eam de domo sua (cap. 24.).* Eodem in libro ista leguntur: *Si duxerit vir uxorem, & postea odio habuerit eam, quæsieritque occasiones, quibus dimittat eam, obijciens ei nomen pessimum, & dixerit: Uxorem hanc accepi, & ingressus ad eam non inveni virginem (cap. 22.).* Ex his duobus textibus inferatur, non solum mariti odium aut iracundiam cessant fuisse, cur permitteretur repudium, sed ob istas quoque causas illud permissum. Hæ causæ apud Ethnicos non minus, quam apud Judæos erant, adulterium, veneni suspicio, lepra, mores corrupti, insignis corporis deformitas, hisque similia.

Quantum ad *secundum* communis quidem videtur Theologorum sententia, matrimonii consummati vinculum in nova etiam lege solvi posse, in hoc saltem unico casu, quo conjux infidelis in suo errore perseverans cum altero conjugate ad veram fidem converso pacifice, & sine contumelia salvatoris cohabitare nolit: tunc enim pars fidelis ad alias nuptias transire poterit. Privilegium hoc dicunt Doctores in favorem veræ Religionis a Christo fuisse concessum, & istis Apostoli verbis intimatum: *Quod si infidelis discedit, discedat; non enim servituti subjectus est frater, aut soror in hujusmodi (I. Corinth. 7.)*

Tali autem privilegio pars fidelis uti licite non potest, nisi pars altera infidelis ad pacificam cohabitationem invitata sine contumelia Salvatoris cohabitare nolit. Ita expresse statuit *Innocentius III.* in illo famoso capitulo quando de divortis (a).

Vinculum porro matrimonii consummati in casu proposito juxta sententiam magis receptam non solvitur, antequam pars fidelis aliud contraxit: unde si infidelis contrahat aliud matrimonium, & postea convertatur, ad priorem conjugem fidelem inuictum redire debet. Si autem vir infidelis, qui convertitur plures habeat uxores, illam retineat, si pacifice cohabitare velit, quam primam duxit; cum hac enim dumtaxat valide contraxit; quia in præfenti Religionis statu post adventum Christi supremi omnium Domini, ejusque declarationem, matrimonium ab ipso reductum fuit ad primæyam sui institutionem, ut unus uni jungatur.

Extra

(a) Si conjux infidelis lateat, vel absit, ita ut circa pacificam cohabitationem interpellari non possit, dispensatio summi Pontificis erit necessaria; illius enim est declarare, an in quibusdam circumstantiis desinat obligare præceptum divinum, quo prædicta interpellatio ante rescissionem matrimonii videtur esse injuncta. Sic in causa quadam Florentina anno 1722. die 17. Januarii sacra Congregatio Concilii decidit. Idcirco Benedictus XIV. anno 1745. die 6. Januarii Constitutionem edidit; *In suprema*, qua sedis Apostolicæ in dominio Venetorum pro tempore existentis facultatem

Extra hunc casum conjugis infidelis ad fidem conversi, altera parte in errore perdurante, nec pacifice cohabitare volente non datur alius casus, in quo vinculum matrimonii consummati valide contracti dissolvi possit. Ita statuit sacra Synodus Tridentina definiens: *Si quis dixerit propter hæresim, aut molestam habitationem, aut affectatam absentiam a conjugē, dissolvi posse matrimonii vinculum, anathema sit.* Et *Can. 7.* *Si quis dixerit, Ecclesiam errare, cum docuit, & docet juxta Evangelicam & Apostolicam doctrinam propter adulterium alterius conjugum, matrimonii vinculum non posse dissolvi; & utroque vel etiam innocentem, qui causam adulterii non dedit, non posse altero conjugē vivente aliud matrimonium contrahere, mæcharique eum, qui dimissa adultera aliam duxerit, & eam, qui dimisso adultero, alii nupserit, anathema sit.* Falluntur proin hæretici, qui præter casum infidelitatis alios adhuc casus, in quibus vinculum matrimonii consummati solvi possit, effingunt.

Nec Concilii definitionem enervant illa Christi verba *Matthæi cap. 19. quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mæchatur;* juxta communem namque sanctorum Patrum interpretationem verba allata sic intelligenda sunt: *quicumque dimiserit, sub-*
audi,

---

tem concessit dispensandi cum Neophytis in loco pio Cathecumenorum Venetiis ad fidem conversis, super interpellatione prioris conjugis in infidelitate permanentis.

audi, quoad thorum, & cohabitationem, nisi ob fornicationem mæchatur, id est, reus est mæchæ uxoris; quia (ut dixit cap. 5.), facit eam mæchari, & qui aliam duxerit, ex quavis causa, mæchatur, id est, ipse adulterando. Verba igitur illa concedunt licitam dimissionem perpetuam uxoris, quoad thorum dumtaxat, & cohabitationem, non autem quoad vinculum; ideo subdit statim, & aliam duxerit, mæchatur: si enim dimissio intelligeretur etiam quoad vinculum, aliam ducendo plane non mæcharetur.

CAPUT III.

De dissolubilitate matrimonii rati.

Matrimonium fidelium baptizatorum ratum dumtaxat (de quo supra jam egimus) seu, quod idem est, in facie Ecclesiæ licite quidem, & valide contractum, sed carnali commercio necdum consummatum per solemnem Religionis ab Ecclesia approbatæ professionem quoad vinculum dissolvitur; ita decernunt sacri canones cap. Verum: & cap. ex publico de conversione conjugatorum: ita pariter ultimum Concilium Oecumenicum Sessione 24. can. 6. definit his verbis: Si quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum, per solemnem professionem alterius conjugum non dirimi, anathema sit. Ratio hujus dissolubilitatis est; quia ista conditio: nisi Religionem profitear ante consummationem, jure Ecclesiastico, & forte etiam divino contractui salutem tacite addita esse censetur; hæc autem